

غفلت و پیامدهای آن؛ از غرور تا مرگ قلب و ریا

غفلت از ارزش های اصیل باعث برتری بینی نسبت به امور چند روزه می شود که در آن به میز و مقام، ثروت و مال یا علم و تحصیلات رو می کند و با خیال ماندگار بودن...

غفلت از ارزش های اصیل باعث برتری بینی نسبت به امور چند روزه می شود که در آن به میز و مقام، ثروت و مال یا علم و تحصیلات رو می کند و با خیال ماندگار بودن این عنوان های پوچ، روزگار خویش را سپری می نماید به گونه ای که به جای امارت بر مال و مقام، اسارت گریبان او را می گیرد. به گزارش خبرگزاری مهر، "توجه و هوشیاری" یا "تنبه و بیداری" عامل شناخت خود، دوستان و نزدیکان و مشخصه انسان های آرمانگرا و هدفمند است که ارزش های ماندگار حیات و هستی را می جویند و "غفلت و بی خبری" یا "بی توجهی و نا آگاهی به حقایق راستین زندگی" بیرق برافراشته کسانی است که دل به سرگرمی های پوچ و بی ارزش سپرده اند و به جای خردورزی و تعقل به خیال و رویاها و آرزوهای سراب گونه دلخوش کرده اند و بی احتیاط و پرشتاب به سوی عنوان ها و منصب های اعتباری و بی ارزش روانه اند.

برخی معتقدند "غفلت" آگاه نبودن نسبت به چیزی هنگام نیاز به آن در خاطر و ذهن است و عده ای دیگر بر این باورند اطلاق وقت به بطالت و بیهودگی و بی توجهی نسبت به امور جدی زندگی است، چنانکه تفکر و اندیشه زمینه ساز نورانیت دل و دیده می شود و باعث خروج آدمی از غفلت یعنی بی توجهی یا بی خبری می شود.

عالمان اخلاق، سستی و ضعف نفس نسبت به هدف و مقصود خود را "غفلت" دانسته اند که مقابل آن "نیت" یا یاد و ذکر و توجه است که باعث برانگیخته شدن نفس و گرایش به منظور و محبوب آدمی در حال و آینده می شود.

غفلت از دیدگاه قرآن

آشنایی با آیات و روایات، که واژه واژه آن باعث ایمنی خاطر و روشنی روح و روان آدمی است، زمینه ساز ایجاد اندیشه و سپس ایجاد انگیزه می شود تا هر یک از ما دست کم به "فهم زبان" دست یابیم و از زمره غفلت زدگان رهایی یابیم. سوره اعراف آیه 178 می فرماید: اولئك هم الغافلون. با توجه به این آیه شریفه اگر به فهم زبان هم برسیم سود است.

همچنین در سوره ماعون آیه 4 و 5 خداوند می فرماید: "وای بر نمازگزاران که در نماز خود سهل انگاری می کنند". سخن خداوند مهربان خطاب به غافلان و بی خبران است که در حال نماز توجهی به گفته های خود ندارند و چشم و دل به جای دیگری دوخته اند.

امر به یاد و نام خالق در لحظات تضرع و خوف و در صبحگاهان و شامگاهان و دوری از غفلت (ولا تکن من الغافلین) از دیگر سخنان پروردگار با هر یک از انسان هاست تا به هوشیاری و توجه رو کنند. چنانچه در آیه ای دیگر با هشدار نسبت به دور افتادگان از خود آگاهی و احساس مسئولیت می فرماید: مرگ بر دروغگویان، همان ها که در جهل و غفلت فرو رفته اند. (ذاریات آیه 10 و 11)

اثرات غفلت در زندگی

آشنایی با آثار زبانبار غفلت، همت ما را برای غفلت زدایی در زندگی بیشتر می سازد تا با شور و شناخت و تمرین و تلاش، عزم و جزمی فراوان تر یابیم و خود را از تیرگی ها و تاریکی های غفلت خارج سازیم. نخستین پیامد غفلت، "غرور و خود خواهی" است. بی شک آنگاه که اشیا اصیل در اختیار انسان نباشد، نسبت به بدلی ها تفاخر و تظاهر می کند.

غفلت یا بی خبری از ارزش های اصیل و ماندنی باعث غرور و برتری بینی نسبت به امور اعتباری و چند روزه می شود که در آن به میز و مقام، ثروت و مال یا علم و تحصیلات رو می کند و با خواب و خیال ماندگار بودن این عنوان های پوچ، روزگار خویش را سپری می نماید به گونه ای که به جای امارت بر مال و مقام، اسارت گریبان او را می گیرد و به سوی پرتگاه شخصیت روانه اش می سازد. امام علی (ع) درباره این صفت نا زیبا فرمود: بیداری و هوشیاری نور و روشنایی است و غفلت و بی خبری، غرور و خود خواهی. (غررالحکم، ص 448)

اثر دیگر غفلت "مردگی قلب" یا دوری از خردورزی و دستیابی به راه هدایت است، زیرا غبارهای غفلت یکی پس از دیگری باعث سیاهی و تباهی دل می شود و راه رشد و شکو فایی را بر آن می بندد. همراه با این زیان بزرگ، "کوری دیده دل" هم فرا می رسد و بصیرت انسان غافل، باعث نابینایی نسبت به حقایق روشن و آشکار می شود.

تأثیر دیگر غفلت و دل مشغولی نسبت به امور ظاهری و فریبنده دنیوی است، باعث "ریا" یعنی خوش آمدن اطرافیان و یافتن مقام و موقعیت در نگاه دیگران و از دست دادن فرصت های زیبا در زندگی می شود. "مایوس شدن از رحمت الهی" اثر دیگری از غفلت و هم نشینی با غافلان است. چنان که امام سجاد (ع) در دعای ابو حمزه به پیشگاه خدای خود عرض می نماید: شاید مرا در بین غافلان دیده ای پس از رحمت خود مایوس ام کرده ای.